

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudcem Mgr. Tomášem Blažkem ve věci

žalobce: **RNDr. Mgr. V. S., Ph.D.**
zastoupen advokátem Mgr. Pavlem Palatickým
sídlem Údolní 567/33, 602 00 Brno

proti
žalovanému: **Krajský úřad Královéhradeckého kraje**
sídlem Pivovarské náměstí 1245, 500 03 Hradec Králové

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 8. 2019, č. j. KUKHK-24440/DS/2019/Er,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 8. 2019, č. j. KUKHK-24440/DS/2019/Er, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen nahradit žalobci náklady řízení ve výši 11 228 Kč, a to do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku do rukou jeho zástupce.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Žalobou napadeným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobce proti rozhodnutí Městského úřadu Trutnov (dále jen „městský úřad“) ze dne 10. 7. 2019, sp. zn. 2019/1136/SPR-SR NOH, č. j. MUTN 60430/2019. Městský úřad shledal žalobce vinným ze spáchání přestupku provozovatele vozidla podle § 125f odst. 1 zákona

č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (dále jen „zákon o silničním provozu“), a uložil mu pokutu ve výši 1500 Kč a povinnost náhrady nákladů řízení ve výši 1000 Kč.

2. Uvedeného přestupku se měl žalobce dopustit tím, že dne 14. 2. 2019 ve 12:40 hodin řidič žalobcem provozovaného vozidla reg. zn. překročil nejvyšší povolenou rychlost v katastru obce Mladé Buky o 15 km/h. Dopustil se tak jednání naplňujícího znaky přestupku podle § 125c odst. 1 písm. f) bod 4 zákona o silničním provozu.

II. Obsah žaloby

3. Žalobce konstatoval, že městský úřad jej nejprve výzvou ze dne 25. 2. 2019 vyzval k zaplacení peněžitě částky ve výši 1000 Kč jako částky určené podle § 125h odst. 1 zákona o silničním provozu. Zaplacení této peněžitě částky bylo žalobci uloženo za spáchání výše specifikovaného přestupku podle § 125c odst. 1 písm. f) bodu 4 zákona o silničním provozu. Žalobce této výzvě vyhověl a ve stanovené lhůtě uhradil částku 1 000 Kč. Učinil tak v 13 splátkách po 76,93 Kč, celkem tedy žalobce uhradil správnímu orgánu prvního stupně částku 1000,09 Kč. Správní orgán prvního stupně ovšem uvedenou částku žalobci dne 21. 3. 2019 vrátil a dne 24. 4. 2019 vydal příkaz, kterým uznal žalobce vinným ze spáchání přestupku provozovatele vozidla. Žalobce podal proti tomuto příkazu odpor, v němž namítl, že uhradil částku 1000 Kč ve stanovené lhůtě, a proto měla být věc odložena. Městský úřad však vydal dne 10. 7. 2019 rozhodnutí, kterým opět shledal žalobce vinným ze spáchání přestupku provozovatele vozidla.
4. Podle žalobce městský úřad nebyl oprávněn vrátit mu zaplacenou částku 1000,09 Kč a pokračovat v řízení. Kdyby takto zaplacenou částku akceptoval, věc by musela být odložena a žalobcův případ by byl ukončen ještě před vydáním příkazu. Žalobce je přesvědčen o tom, že v této rozhodující otázce správní orgány obou stupňů pochybily a tím založily nezákonnost napadeného rozhodnutí.
5. Správní orgány dle žalobce porušily předně § 125h odst. 5 zákona o silničním provozu a § 154 a násl. zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád (dále jen „daňový řád“). Žalobce dále namítl porušení zásady, že správní orgán postupuje tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady, a dotčené osoby co možná nejméně zatěžuje, ve smyslu § 6 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“). Další vadu spatřuje v nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí v důsledku porušení povinnosti jeho náležitého odůvodnění ve smyslu § 68 odst. 3 správního řádu.
6. Žalobce zdůraznil, že správní orgán dokázal bez potíží identifikovat všech 13 plateb žalobce; o určení těchto plateb tedy není pochyb. Stejně tak není pochyb o tom, že všech 13 plateb bylo připsáno na účet správního orgánu v určené lhůtě. Podstata sporu tedy spočívá v tom, zda zaplacení vyšší než určené částky zakládá správnímu orgánu právo považovat uhrazenou částku jako celek za platbu jinou než určenou, celou takto zaplacenou částku žalobci vrátit a pokračovat s ním ve správním řízení. Podle žalobce nikoliv, protože správní řád v § 106 odst. 3 stanoví, že pro exekuci, vybírání a evidenci peněžitých plnění se uplatní postup pro správu daní. Zákonem, který upravuje postup pro správu daní, je daňový řád. Ten obsahuje podrobnou úpravu postupu správce daně, pokud daňový subjekt uhradí odlišnou částku, než kolik činí jeho daňová povinnost, ať již jde o nedoplatek, nebo o přeplatek. Přeplatek je pak v § 154 odst. 1 daňového řádu definován jako částka, o kterou úhrn plateb a vratek na kreditní straně osobního

daňového účtu převyšuje úhrn předpisů a odpisů na debetní straně osobního daňového účtu. Částku 0,09 Kč, o níž platba žalobce převyšuje částku předepsanou, je tak třeba považovat za přeplatek ve smyslu § 154 odst. 1 daňového řádu. Zákon pak předvídá postup, jak má být s takovým přeplatkem naloženo: přeplatek je použit na úhradu případného nedoplatku téhož daňového subjektu na jiném osobním daňovém účtu; není-li takového nedoplatku, stává se přeplatek vratitelným a daňový subjekt může o jeho vydání požádat. Nepřevyšuje-li vratitelný přeplatek částku 100 Kč, vrátí jej správce daně pouze ve výjimečných případech. Ani daňový řád však v žádném případě nestanoví, že pokud poplatník svou povinnost přeplatí, bude mu celá částka vrácena a s poplatníkem bude pokračováno v daňovém řízení, v němž bude případně podroben dalším sankcím.

7. Správní orgán měl tedy částku určenou ve výzvě uznat za uhrazenou, věc měl odložit a s přeplatkem naložit podle zásad hospodárnosti. Takový postup by dle žalobce zároveň odpovídal principům obecné logiky a zdravého rozumu.
8. Napadené rozhodnutí podle žalobce neobstojí ani ve světle základních zásad správního řízení, a to jmenovitě zásady procesní ekonomie uvedené v § 6 odst. 2 správního řádu. Městský úřad totiž zvolil postup, jehož důsledkem pro žalobce bylo navýšení peněžité sankce z 1000 Kč na 1500 Kč a uložení povinnosti k náhradě nákladů správního řízení ve výši 1000 Kč. Žalobci tak vznikly další, zcela zbytečné náklady, které více než zdvojnásobily celkovou částku, k jejíž úhradě byl původně povinen. Zbytečné náklady však vznikly také na straně správních orgánů obou stupňů, a to v souvislosti s vedením správního řízení až do vydání pravomocného správního rozhodnutí.
9. Žalobce dále uvedl, že podal na postup správních orgánů obou stupňů stížnost ke Kanceláři veřejného ochránce práv, který dospěl po provedeném šetření k závěru, že městský úřad a žalovaný v předmětném řízení pochybili. Žalobce přiložil příslušnou zprávu o šetření veřejného ochránce práv k žalobě.

III. Vyjádření žalovaného k žalobě

10. Žalovaný ve svém vyjádření setrval na závěrech, k nimž dospěl v žalobou napadeném rozhodnutí. Konstatoval, že dle § 125h odst. 3 zákona o silničním provozu je určená částka splatná do 15 dnů ode dne doručení výzvy. V § 125h odst. 5 téhož zákona je uvedeno, že je-li určená částka uhrazena nejpozději v den splatnosti, obecní úřad obce s rozšířenou působností věc odloží. V opačném případě obecní úřad s rozšířenou působností pokračuje v šetření přestupku. Žalobce určenou částku uvedenou ve výzvě ve výši 1000 Kč zaslal na účet ve 13 platbách, každou ve výši 76,93 Kč, všechny platby byly připsány na účet v zákonné lhůtě, celková částka činila 1000,09 Kč. Městský úřad takovou platbu vrátil, neboť byla uhrazena jiná částka, než k jaké byl žalobce vyzván, nehledě na to, že byla uhrazena v několika platbách bez jakéhokoli vysvětlení či důvodu. Žalobce tak i dle názoru žalovaného uhradil jinou částku, než měl, a to způsobem, který je obstrukční. Žalobci byla jasně sdělena částka, pokud měl k popsanému postupu nějaký pádný důvod, pak jej měl správnímu orgánu vysvětlit. Uvedená záležitost byla konzultována i s Ministerstvem dopravy, které se ztotožnilo s názorem, že by se žalobci měly vrátit všechny jednotlivé platby.

IV. Posouzení věci krajským soudem

11. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů podle části třetí, hlavy první a druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního

(dále jen „s. ř. s.“). Vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí žalovaného. Ve věci rozhodoval bez nařízení jednání v souladu s § 51 s. ř. s. Žalobu shledal důvodnou.

12. Z předloženého správního spisu plyne, že dne 14. 2. 2019 bylo automatizovaným technickým prostředkem SYDO Traffic Velocity, používaným bez obsluhy při dohledu na bezpečnost provozu na pozemních komunikacích, zjištěno, že neznámý řidič motorového vozidla reg. zn. překročil nejvyšší povolenou rychlost v katastru obce Mladé Buky o 15 km/h. Městský úřad dne 25. 2. 2019 zaslal žalobci (coby provozovateli daného vozidla) výzvu dle § 125h odst. 1 zákona o silničním provozu k zaplacení peněžitě částky ve výši 1000 Kč. Určená částka byla splatná do 15 dnů ode dne doručení uvedené výzvy, k doručení výzvy došlo dne 4. 3. 2019. Žalobce zaslal na účet městského úřadu uvedený ve výzvě 13 splátek po 76,93 Kč, celkem tedy žalobce uhradil správnímu orgánu prvního stupně částku 1000,09 Kč. Poslední ze splátek byla uhrazena dne 18. 3. 2019. Správní orgán prvního stupně ovšem uvedenou částku žalobci dne 21. 3. 2019 vrátil a dne 24. 4. 2019 vydal příkaz, kterým uznal žalobce vinným ze spáchání přestupku provozovatele vozidla. Žalobce podal proti tomuto příkazu odpor, v němž namítl, že uhradil částku 1000 Kč ve stanovené lhůtě, a proto měla být věc odložena. Městský úřad však vydal dne 10. 7. 2019 rozhodnutí, kterým opět shledal žalobce vinným ze spáchání přestupku provozovatele vozidla. Odvolání proti tomuto rozhodnutí zamítl žalovaný žalobou napadeným rozhodnutím.
13. Krajský soud předně konstatuje, že napadené rozhodnutí žalovaného není nepřezkoumatelné. Žalovaný srozumitelně odůvodnil závěry, k nimž dospěl. Vypořádal se také s odvolacími námitkami uplatněnými žalobcem. Učinil tak sice poměrně stroze, avšak argumentace uplatněná v odvolání byla také velmi strohá. Míra podrobnosti odůvodnění rozhodnutí žalovaného tak odpovídala úrovni argumentace uplatněné v odvolání. Odlišnou otázkou však je, zda jsou závěry žalovaného věcně správné.
14. Soud dále podotýká, že o výše shrnutém skutkovém stavu není mezi účastníky sporu. Jádrem sporu je právní otázka, zda skutečnost, že žalobce uhradil vyšší částku, než byla částka určená ve výzvě dle § 125h odst. 1 zákona o silničním provozu (a navíc tak učinil v celkem 13 splátkách), opravňovala městský úřad k vrácení celé takto uhrazené částky žalobci a k pokračování v řízení o přestupku provozovatele vozidla.
15. Podle § 125f zákona o silničním provozu se provozovatel vozidla „dopustí přestupku tím, že v rozporu s § 10 nezajistí, aby při užití vozidla na pozemní komunikaci byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích stanovená tímto zákonem“ (odst. 1). „Provozovatel vozidla za přestupek podle odstavce 1 odpovídá, pokud a) porušení pravidel bylo zjištěno prostřednictvím automatizovaného technického prostředku používaného bez obsluhy při dohledu na bezpečnost provozu na pozemních komunikacích nebo se jedná o neoprávněné zastavení nebo stání, b) porušení povinností řidiče nebo pravidel provozu na pozemních komunikacích vykazuje znaky přestupku podle tohoto zákona a c) porušení pravidel nemá za následek dopravní nehodu“ (odst. 2). „Obecní úřad obce s rozšířenou působností přestupek podle odstavce 1 projedná, pouze pokud učinil nezbytné kroky ke zjištění pachatele přestupku, jehož znaky porušení povinností řidiče nebo pravidel provozu na pozemních komunikacích vykazuje, a a) nezahájil řízení o přestupku a věc odložil, protože nezjistil skutečnosti odůvodňující zahájení řízení proti určité osobě, nebo b) řízení o přestupku zastavil, protože obviněnému z přestupku nebylo spáchání skutku prokázáno“ (odst. 5).

16. Postup správního orgánu v řízení o přestupku provozovatele vozidla je upraven především v § 125h zákona o silničním provozu, podle nějž „[o]becní úřad obce s rozšířenou působností bezodkladně po zjištění nebo oznámení přestupku vyzve provozovatele vozidla, s nímž došlo ke spáchání přestupku, k uhrazení určené částky, pokud a) jsou splněny podmínky podle § 125f odst. 2; b) totožnost řidiče vozidla není známa nebo není zřejmá z podkladu pro zahájení řízení o přestupku a c) porušení je možné projednat uložením pokuty příkazem na místě“ (odst. 1). „Určená částka je splatná do 15 dnů ode dne doručení výzvy podle odstavce 1“ (odst. 3). „Je-li určená částka uhrazena nejpozději v den splatnosti, obecní úřad obce s rozšířenou působností věc odloží. V opačném případě obecní úřad s rozšířenou působností pokračuje v šetření přestupku. O tomto postupu poučí obecní úřad obce s rozšířenou působností provozovatele vozidla ve výzvě podle odstavce 1“ (odst. 5). „Je-li určená částka uhrazena po dni splatnosti, obecní úřad ji bezodkladně vrátí provozovateli vozidla“ (odst. 7).
17. Krajský soud přisvědčuje žalobci, že z citovaných ustanovení zákona o silničním provozu nijak nevyplývá, že by úhrada vyšší částky, než byla částka určená ve výzvě dle § 125h odst. 1 zákona o silničním provozu, opravňovala správní orgán k vrácení celé takto uhrazené částky provozovateli vozidla. Zároveň soud souhlasí s argumentací žalobce (a veřejného ochránce práv – viz zpráva o šetření ze dne 24. 10. 2019, sp. zn. 5634/2019/VOP/MK, č. j. KVOP-47980/2019), podle níž bylo na posouzení situace, která v nynější věci nastala, třeba subsidiárně aplikovat příslušná ustanovení správního řádu a daňového řádu. Podle § 106 odst. 3 správního řádu totiž platí, že „[p]ro exekuci, vybírání a evidenci peněžitých plnění se uplatní postup pro správu daní.“ Postup pro správu daní pak je upraven v daňovém řádu.
18. Postup správního orgánu v případě, že povinný uhradí více než by měl, je upraven v § 154 daňového řádu. Správní orgán (který ve vztahu k předmětné platbě vystupuje v pozici správce daně) má primárně povinnost převést takto vzniklý přeplatek na úhradu případného nedoplatku téhož daňového subjektu na jiném osobním daňovém účtu, popřípadě na úhradu nedoplatku téhož daňového subjektu u jiného správce daně. Není-li takového nedoplatku, stává se přeplatek vratitelným přeplatkem (§ 154 odst. 1 daňového řádu). Způsob, jakým je správní orgán oprávněn nakládat s vratitelným přeplatkem, je upraven v § 155 daňového řádu, podle nějž má povinná osoba právo požádat správní orgán o jeho vrácení. Podle § 155 odst. 2 daňového řádu (ve znění účinném do 31. 12. 2020) „[s]právce daně vrátí daňovému subjektu vratitelný přeplatek na základě žádosti daňového subjektu o vrácení vratitelného přeplatku, nebo pokud tak stanoví zákon. Správce daně vratitelný přeplatek nižší než 100 Kč daňovému subjektu vrátí jen ve výjimečných případech tak, aby byla zajištěna zásada hospodárnosti.“
19. V nyní posuzované věci to konkrétně znamená, že pokud žalobce namísto (ve výzvě dle § 125h odst. 1 zákona o silničním provozu) předepsané částky 1000 Kč uhradil ve stanovené lhůtě celkovou částku 1000,09 Kč, pak řádně uhradil předepsanou částku a zároveň mu vznikl přeplatek 0,09 Kč. S tímto přeplatkem pak byl městský úřad povinen nakládat v souladu s úpravou obsaženou v daňovém řádu, tj. vrátit žalobci by jej mohl pouze za splnění výše uvedených podmínek. Nebyl tedy oprávněn vrátit žalobci tento přeplatek bez dalšího (bez toho, že by žalobce o jeho vrácení požádal atd.), a tím spíše nebyl oprávněn vrátit žalobci ani celou zaslanou částku 1000,09 Kč.
20. Žalobce tedy řádně uhradil částku předepsanou ve výzvě dle § 125h odst. 1 zákona o silničním provozu. Městský úřad měl tedy předmětnou věc odložit dle § 125h odst. 5 téhož zákona, nikoliv pokračovat v šetření přestupku.

21. Postup žalobce, který neuhradil předepsanou částku jednorázově, ale v celkem 13 splátkách po 76,93 Kč, je jistě neobvyklý, ale tato neobvyklost ještě sama o sobě neznamena, že městský úřad neměl povinnost takovou úhradu akceptovat. Z předloženého správního spisu totiž neplyne, že by měl městský úřad potíže s přiřazením příchozích plateb k výzvě dle § 125h odst. 1 zákona o silničním provozu zaslané žalobci. Městský úřad zjevně neměl pochybnosti o tom, kdo a z jakého důvodu mu tyto finanční prostředky zaslal. Ostatně městský úřad je obratem zaslal zpět žalobci a v navazujících rozhodnutích (např. v příkazu ze dne 24. 4. 2019) výslovně uvedl, že žalobce v reakci na výzvu dle § 125h odst. 1 zákona o silničním provozu uhradil částku 1000,09 Kč namísto předepsané částky 1000 Kč.
22. K poznámce žalovaného ve vyjádření k žalobě, že postup žalobce byl obstrukční, krajský soud uvádí následující. Soud si je samozřejmě vědom skutečnosti, že někteří účastníci (respektive jejich zástupci) v přestupkových řízeních využívají různé obstrukční taktiky. Tyto obstrukční taktiky mohou být ve výjimečných případech považovány za zneužití práva, což má ten důsledek, že nepoživají právní ochrany. Judikatura správních soudů ale zároveň zdůrazňuje, že zákaz zneužití práva je krajním prostředkem řešení právních sporů, je „poslední záchrannou brzdou“, a tak musí být uplatňován nanejvýš restriktivně a za pečlivého poměření s principem právní jistoty (viz např. rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 – 74, bod 28; a ze dne 18. 12. 2018, č. j. 4 As 113/2018 – 39, bod 30). Jestliže správní orgány považovaly postup žalobce v nyní posuzované věci za obstrukční a za projev zneužití práva, pak bylo jejich povinností řádně zdůvodnit, v čem přesně spatřují zneužití práva. Nic takového ale městský úřad ani žalovaný neučinili.

V. Závěr a náklady řízení

23. Krajský soud z výše uvedených důvodů zrušil napadené rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Právním názorem, který soud vyslovil ve zrušujícím rozsudku, je správní orgán v dalším řízení vázán (§ 78 odst. 1, 4 a 5 s. ř. s.).
24. Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce byl ve věci úspěšný, krajský soud mu proto přiznal náhradu nákladů řízení. Žalobce má právo na náhradu zaplaceného soudního poplatku za žalobu proti správnímu rozhodnutí ve výši 3 000 Kč. Žalobce byl zastoupen advokátem, náleží mu proto také náhrada nákladů právní služby poskytnuté jeho zástupcem za 2 úkony po 3 100 Kč (převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby), včetně paušální náhrady hotových výdajů po 300 Kč [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a) a d) a § 13 odst. 3 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)] – celkem 8 228 Kč včetně DPH (zástupce žalobce je plátcem DPH). Žalovaný je tedy povinen nahradit žalobci náklady řízení ve výši 11 228 Kč, a to do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku do rukou jeho zástupce.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Hradec Králové 30. prosince 2020

Mgr. Tomáš Blažek v. r.
samosoudce